

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАТЕГІЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ
В ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Освітньо-наукова програма – Менеджмент

Спеціальність – 073 Менеджмент

Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

освітній ступінь – доктор філософії

Розробник: **Марина САМОЙЛІК**, професор, професор кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, доктор економічних наук

Гарант ОНП: **Ірина МАРКІНА**, професор, завідувач кафедри менеджменту, доктор економічних наук

Полтава 2020 р.

Назва навчальної дисципліни	Стратегія стійкого розвитку в глобальному середовищі
Назва структурного підрозділу	Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Рівень вищої освіти	Третій (доктор філософії) рівень
Спеціальність	073 Менеджмент
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	дисципліни, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-наукової програми: Бібліографія, інформаційний пошук та інтелектуальна власність
Контактні дані розробників, залучених до викладання	<i>Викладач:</i> Самойлік М.С., професор, професор кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, доктор економічних наук <i>Контакти:</i> ауд. 37 (навчальний корпус №1) <i>e-mail:</i> maryna.samoylyk@pdaa.edu.ua , сторінка викладача https://www.pdaa.edu.ua/people/samoylik-maryna-sergiyivna

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти доктора філософії знань щодо гармонізації відносин природи і суспільства в умовах поглиблення глобалізаційних процесів та формування нових вимог до переходу на сталий розвиток; формування ефективної системи управління регіонами в контексті нової біосферної парадигми суспільних цінностей; наукових засад формування екологоорієнтованої політики на локальному, регіональному та глобальному рівнях з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України.

Основні завдання навчальної дисципліни вивчення сутності та основних понять і принципів концепції сталого розвитку суспільства; формування екологічної свідомості здобувачів вищої освіти та відповідальності за екологічні наслідки для суспільства, імплементацію екологічних імперативів у їх наукову діяльність; формування вмінь здійснювати діагностику загроз і ризиків сталому розвитку, оцінювати їх вплив на соціально-економічний розвиток регіонів, а також розробляти підходи щодо обґрунтування регіональної стратегії сталого розвитку.

<i>Компетентності</i>	<i>Програмні результати навчання</i>
<p><i>Загальні:</i> ЗК 1. Оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду.</p> <p>ЗК 2. Здатність до критичного мислення генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань.</p> <p>ЗК 3. Здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень.</p> <p><i>Фахові:</i> ФК 4. Набуття універсальних навичок дослідника у сфері менеджменту, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.</p> <p>ФК 6. Здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту, в т. ч. на конкретних підприємствах.</p> <p>ФК 7. Уміння розробляти моделі і стратегії управлінської діяльності та приймати управлінські рішення на основі досліджень.</p>	<p>ПРН 1. Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері менеджменту.</p> <p>ПРН 7. Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту, шляхом апробації в НМБД (Scopus, Web of Science).</p> <p>ПРН 10. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.</p> <p>ПРН 12. Ідентифікувати та класифікувати нові задачі в сфері менеджменту, описувати, аналізувати та оцінювати відповідні об'єкти, явища та процеси, обирати оптимальні методи їх досліджень.</p>

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Проблеми глобалізації і сталий розвиток.

Тема 2. Сутнісні детермінанти управління сталим розвитком територій.

Тема 3. Екологічна складова сталого розвитку. Імплементация екологічних імперативів у регіональну, державну та глобальну політику.

Тема 4. Економічна складова сталого розвитку. Стратегічні засади інвестиційного забезпечення сталого розвитку.

Тема 5. Соціальний вектор сталого розвитку. Екологічна свідомість особистості, як основа екологоорієнтованого розвитку суспільства.

Тема 6. Екологічна політика. Програмно-цільовий підхід до забезпечення екологічної безпеки в контексті сталого розвитку держави.

Тема 7. Ноосфера та біосферної парадигма суспільних цінностей. Наукові засади формування екологоорієнтованої регіональної політики з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України.

Трудовітність

Загальна кількість годин 90 год. Кількість кредитів 3,0.

Форма семестрового контролю екзамен.

Політика оцінювання

1. Академічна доброчесність: Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

2. Система оцінювання

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 1. Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері менеджменту.	27	27	17
ПРН 7. Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту, шляхом апробації в НМБД (Scopus, Web of Science).	23	23	13
ПРН 10. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.	23	23	13
ПРН 12. Ідентифікувати та класифікувати нові задачі в сфері менеджменту, описувати, аналізувати та оцінювати відповідні об'єкти, явища та процеси, обирати оптимальні методи їх досліджень.	27	27	17
Разом	100	100	60

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 1. Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері менеджменту.	За джерелом знань: - словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда); - наочні методи (ілюстрування, демонстрування); - практичні методи (практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою). За логікою: - індуктивний; - узагальнення; - конкретизація. За мисленням: - проблемно-пошуковий. За ступенем керівництва: - методи самостійної роботи вдома (завдання самостійної роботи).	- усне опитування - обговорення теоретичних питань, доповіді. - екзамен.
ПРН 7. Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у	За джерелом знань: - словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда); - наочні методи (ілюстрування, демонстрування); - практичні методи (практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою). За логікою: - індуктивний; - узагальнення;	Методи усного контролю: - усне опитування - обговорення теоретичних питань, доповіді. - екзамен. Методи письмового контролю: - самостійна робота;

галузі менеджменту, шляхом апробації в НМБД (Scopus, Web of Science).	<ul style="list-style-type: none"> - конкретизація. За мисленням: - проблемно-пошуковий. За ступенем керівництва: - методи самостійної роботи вдома (завдання самостійної роботи). 	<ul style="list-style-type: none"> - письмове виконання практичних завдань, у т. ч. публікація у наукових журналах; - екзамен.
ПРН 10. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.	<ul style="list-style-type: none"> За джерелом знань: - практичні методи (практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою). За логікою: - індуктивний; - узагальнення; - конкретизація. За мисленням: - проблемно-пошуковий. За ступенем керівництва: - методи самостійної роботи вдома (завдання самостійної роботи). 	<ul style="list-style-type: none"> Методи усного контролю: - усне опитування - обговорення теоретичних питань, доповіді. - екзамен. Методи письмового контролю: - самостійна робота; - письмове виконання практичних завдань; - екзамен.
ПРН 12. Ідентифікувати та класифікувати нові задачі в сфері менеджменту, описувати, аналізувати та оцінювати відповідні об'єкти, явища та процеси, обирати оптимальні методи їх досліджень.	<ul style="list-style-type: none"> За джерелом знань: - словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда); - наочні методи (ілюстрування, демонстрування); - практичні методи (практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою). За логікою: - індуктивний; - узагальнення; - конкретизація. За мисленням: - проблемно-пошуковий. За ступенем керівництва: - методи самостійної роботи вдома (завдання самостійної роботи). 	<ul style="list-style-type: none"> Методи усного контролю: - усне опитування - обговорення теоретичних питань, доповіді. - екзамен. Методи письмового контролю: - самостійна робота; - письмове виконання практичних завдань; - екзамен.

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни за програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання							
	Практичні заняття		Самостійна робота		Контрольна робота		Екзамен	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПРН 1. Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері менеджменту.	6	9	6	9	2	4	3	5
ПРН 7. Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту, шляхом апробації в НМБД (Scopus, Web of Science).	5	9	5	9	-	-	3	5
ПРН 10. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.	5	9	5	9	-	-	3	5
ПРН 12. Ідентифікувати та класифікувати нові задачі в сфері менеджменту, описувати, аналізувати та оцінювати відповідні об'єкти, явища та процеси, обирати оптимальні методи їх досліджень.	6	9	6	9	2	4	3	5

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання з в.о.				Разом
	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольна робота	Екзамен	
Тема 1. Проблеми глобалізації і сталій розвиток	5	5	2	-	12
Тема 2. Сутнісні детермінанти управління сталим розвитком територій.	5	5	-	-	10
Тема 3. Екологічна складова сталого розвитку. Імплементація екологічних імперативів у регіональну, державну та глобальну політику.	5	5	2	-	12
Тема 4. Економічна складова сталого розвитку. Стратегічні засади інвестиційного забезпечення сталого розвитку.	5	5	2	-	12
Тема 5. Соціальний вектор сталого розвитку. Екологічна свідомість особистості, як основа екологоорієнтованого розвитку суспільства.	5	5	2	-	12
Тема 6. Екологічна політика. Програмно-цільовий підхід до забезпечення екологічної безпеки в контексті сталого розвитку держави.	5	5	-	-	10
Тема 7. Ноосфера та біосферної парадигма суспільних цінностей. Наукові засади формування екологоорієнтованої регіональної політики з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України.	6	6	-	-	12
Екзамен		-	-	20	20
Разом	36	36	8	20	100

Рекомендована література

1. Samojlik M.S. Pysarenko P.V. Conceptual framework for ensuring resource and environmental safety in the region. *Теоретическая и практическая экология*. 2019. №2. С. 137-142. **Scopus** doi: 10.25750/1995-4301-2019-2-137-142. URL: <http://envjournal.ru/ari/v2019/v2/19217.pdf>
2. Samojlik M.S. Pysarenko P.V. Phytotoxic assessment of sewage treatment methods in disposal sites/ *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. 2019. Vol. 341 012002. **Scopus** doi:10.1088/1755-1315/341/1/012002. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/341/1/012002/pdf>
3. Писаренко П.В., Самойлік М.С., Дичекнко О.Ю. Методичні засади впровадження еко-інновацій у контексті сталого розвитку сільських територій. Вісник ПДАА №4 2020 р. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2020/04/16.pdf>
4. Samojlik M.S. Pysarenko P.V. and ets. *Investigation of Characteristics of Binary Ni–Co Oxyhydroxides for Supercapacitor Application*. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2020. № 1/12 (103). P.15-23. **Scopus** URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3706873
5. Самойлік М.С. Ресурсно-екологічна безпека регіону : монографія. Полтава : Сімон, 2014. 317 с.
6. Самойлік М. С., Онищенко С. В. Еколого-економічна оцінка забруднення навколишнього середовища в системі екологічно безпечного розвитку регіонів України : монографія. Полтава : ПолтНТУ, 2012. 269 с.
7. Глухов В.В., Лисочкина Т.В., Некрасова Т.В. Основы экономической экологии. Снт-Пб.: Специальная литература, 1996. 370 с.
8. Боголюбов В.М., Клименко М.О., Мельник Л.Г., Ракоїд О.О. Стратегія сталого розвитку: Підручник. / За редакцією професора В.М. Боголюбов. К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с.
9. Дейлі Герман. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку / Переклад з англ.: Інститут сталого розвитку. К.: Інтелсфера, 2002. 312 с.
10. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. – Суми: “Університетська книга”, 2003. 359 с.
11. Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку: навчальний посібник. Суми: “Університетська книга”, 2005. 654 с.
12. Реймерс Н.Ф. Природопользование. М.: 1990, 638 с.
13. Устойчивое развитие: теория, методология, практика: учебник / под ред. проф. Л.Г. Мельника. Суми: Университетская книга, 2009. 1216 с.
14. Allaby M. Ecology. London-New York-Sidnay-Toronto. 1975, 128 p. 2. Небел Б. Наука об окружающей среде (Как устроен мир)/Перевод з англ. Т. 1,2. М.: Мир, 1993. Т.1. 420 с. Т2. 328 с.
15. Matthey W., Della Santa E, C.Wannenmacher. Manuel pratique d'Ecologie.- Edition Payot, Payot Lausanne, 1984.
16. Miller G.T. Living in the Environment. An introduction to Environmental Science. 5th ed., Wadsworth Publ. Belmont, 1998.
17. Крисаченко В.С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології / Підручник. К.: Заповіт, 1998. 688 с.

18. Милер Г.Т. Жизнь в окружающей среде. Ч.1-3: Пер. з англ. М.: ПрогрессПангея, 1994. 256, 336, 400 с.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма.